

UCHWAŁA NR XXV/371/2026
RADY MIASTA I GMINY KÓRNIK

z dnia 27 maja 2026 r.

w sprawie wystąpienia do Zarządu Województwa Wielkopolskiego o nadanie Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk odznaki honorowej „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662) oraz § 2 ust. 2 pkt 2 Regulaminu przyznawania odznaki honorowej „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XXX/469/2000 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 grudnia 2000 roku w sprawie: ustanowienia „Odznaki honorowej za zasługi dla województwa wielkopolskiego”, Rada Miasta i Gminy Kórnik uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Rada Miasta i Gminy Kórnik postanawia wystąpić do Zarządu Województwa Wielkopolskiego z wnioskiem o nadanie Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk odznaki honorowej „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Przekazanie wniosku, o którym mowa w § 1 do Zarządu Województwa Wielkopolskiego powierza się Przewodniczącej Rady Miasta i Gminy Kórnik.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta i Gminy Kórnik

Anna Maria Andrzejewska

Po wypełnieniu
podlega ochronie
według ustawy o
ochronie danych
osobowych

**WNIOSEK
O NADANIE ODZNAKI HONOROWEJ
ZA ZASŁUGI DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
DLA PODMIOTÓW INNYCH NIŻ OSOBY FIZYCZNE**

1. Nr NIP 525-15-75-083	2. Nazwa jednostki Polska Akademia Nauk Biblioteka Kórnicka
3. Siedziba Ul. Zamkowa 5, 62-035 Kórnik	
4. Status prawny jednostki i ew. wpis do rejestru Pomocnicza jednostka naukowa Polskiej Akademii Nauk	
5. Przedmiot działalności statutowej Przedmiotem działalności statutowej PAN Biblioteki Kórnickiej jest prowadzenie działalności naukowej, bibliotecznej, dokumentacyjnej, kulturalnej i muzealnej związanej z ochroną, opracowaniem, badaniem oraz udostępnianiem dziedzictwa narodowego, w szczególności zbiorów dotyczących historii i kultury polskiej oraz dawnego i współczesnego piśmiennictwa polskiego z kraju i zagranicy. Do podstawowych zadań Biblioteki należy w szczególności: • gromadzenie, opracowywanie, konserwacja i udostępnianie księgozbiorów oraz innych zbiorów naukowych i specjalnych, • prowadzenie prac bibliograficzno-dokumentacyjnych, informacyjnych i edytorskich, • prowadzenie badań naukowych zgodnych z profilem i tradycją Biblioteki, • działalność kulturalno-oświatowa i muzealna, • organizowanie i wspieranie rozwoju bibliotek cyfrowych, w szczególności Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej, • współpraca z krajowymi i zagranicznymi bibliotekami, muzeami oraz ośrodkami naukowymi, • organizacja konferencji naukowych, wystaw, wydarzeń kulturalnych i działań popularyzujących naukę oraz kulturę,	

- publikowanie wyników badań naukowych i wydawanie publikacji naukowych, w tym „Pamiętnika Biblioteki Kórnickiej”.

PAN Biblioteka Kórnicka realizuje swoją działalność, nawiązując do tradycji działalności Tytusa i Jana Działyńskich oraz testamentu Władysława Zamoyskiego, stanowiących fundament historycznego dziedzictwa Biblioteki.

6. Charakterystyka działań jednostki (chronologiczny przebieg rozwoju jednostki ze wskazaniem osiągnięć)

PAN Biblioteka Kórnicka jest jedną z najstarszych i najcenniejszych bibliotek naukowych w Polsce, a jej historia nierozzerwalnie związana jest z dziejami Zamku w Kórniku oraz działalnością rodu Działyńskich i Zamoyskich. Początki Biblioteki sięgają 1826 r., kiedy Tytus Działyński rozpoczął tworzenie w Kórniku nowoczesnego ośrodka bibliotecznego, muzealnego i naukowego. Był on wybitnym kolekcjonerem, bibliofilem, mecenasem kultury oraz działaczem patriotycznym. Gromadził rękopisy, starodruki, archiwalia i dzieła sztuki związane z historią Polski oraz kulturą europejską, tworząc jedną z najważniejszych prywatnych bibliotek polskich XIX wieku.

Ogromny wkład w rozwój Biblioteki wniósł również jego syn Jan Działyński, który kontynuował rozbudowę zbiorów oraz działalność wydawniczą i naukową. Szczególne znaczenie miała publikacja źródeł historycznych i dokumentów dotyczących dziejów Polski. Po śmierci Jana Działyńskiego właścicielem Kórnicka został jego siostrzeniec Władysław Zamoyski. Dzięki jego działalności majątek kórnicki oraz Biblioteka były konsekwentnie rozwijane i zabezpieczane jako dobro narodowe. Władysław Zamoyski, realizując ideę służby publicznej i ochrony polskiego dziedzictwa, zapisał cały majątek narodowi polskiemu. Na mocy jego testamentu w 1925 r. powstała Fundacja „Zakłady Kórnickie”, której celem było utrzymanie i rozwijanie Biblioteki, Zamku i związanych z nimi instytucji naukowych oraz kulturalnych. Fundacja miała zabezpieczyć trwałość zbiorów i majątku kórnickiego jako dobra narodowego służącego nauce i kulturze polskiej.

Szczególną wartość PAN Biblioteki Kórnickiej stanowi fakt, że zarówno Zamek w Kórniku, jak i przechowywane w nim zbiory nie uległy zniszczeniu podczas II wojny światowej. Dzięki temu Biblioteka zachowała historyczną ciągłość funkcjonowania oraz autentyczny charakter swoich kolekcji, wnętrz i wyposażenia. Należy to do wyjątkowych sytuacji w skali kraju, ponieważ wiele polskich bibliotek, muzeów i archiwów poniosło w czasie wojny ogromne straty. Zachowanie niemal nienaruszonych zbiorów rękopisów, starodruków, archiwaliów i muzealiów sprawia, że PAN Biblioteka Kórnicka jest dziś jednym z najcenniejszych i najbardziej autentycznych zespołów biblioteczno-muzealnych w Polsce.

Po II wojnie światowej Biblioteka została włączona do struktur Polskiej Akademii Nauk jako pomocnicza jednostka naukowa, zachowując swoją wyjątkową rolę naukową, biblioteczną i muzealną. W kolejnych dekadach PAN Biblioteka Kórnicka rozbudowywała swoje zasoby oraz zakres działalności. Biblioteka prowadzi badania naukowe z zakresu historii, historii kultury, dziejów piśmiennictwa i bibliologii, opracowuje i udostępnia unikatowe kolekcje rękopisów, starodruków, kartografii, fotografii i muzealiów, a także realizuje działalność wydawniczą, w tym wydawanie „Pamiętnika Biblioteki Kórnickiej”. Istotnym elementem działalności jednostki stała się również konserwacja i zabezpieczanie zbiorów specjalnych oraz popularyzacja dziedzictwa kulturowego poprzez organizację wystaw, konferencji naukowych, wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych.

Szczególne miejsce w działalności Biblioteki zajmuje Zamek w Kórniku – historyczna siedziba Biblioteki oraz jeden z najważniejszych zabytków Wielkopolski, którego historia sięga XV wieku.

W 2026 r. przypada jubileusz 600-lecia Zamku w Kórniku, podkreślający jego wyjątkowe znaczenie dla polskiego dziedzictwa kulturowego i historii regionu. W drugiej połowie XIX wieku Tytus Działyński przeprowadził gruntowną przebudowę zamku w stylu neogotyku angielskiego, nadając mu obecny charakter architektoniczny. W kolejnych latach oraz współcześnie prowadzone były liczne prace konserwatorskie i remontowe mające na celu ochronę zabytkowej substancji budynku oraz dostosowanie go do potrzeb nowoczesnej działalności bibliotecznej, muzealnej i naukowej. Realizowano m.in. remonty elewacji, wnętrz historycznych, infrastruktury technicznej oraz działania związane z poprawą bezpieczeństwa i warunków przechowywania zbiorów. Biblioteka stale prowadzi również działania związane z konserwacją i modernizacją przestrzeni magazynowych oraz ekspozycyjnych.

W ostatnich latach PAN Biblioteka Kórnicka intensywnie rozwija działalność cyfrową i digitalizacyjną. Jednostka współtworzy Wielkopolską Bibliotekę Cyfrową oraz realizuje projekty związane z ochroną i cyfrowym udostępnianiem zbiorów. Szczególne znaczenie ma obecnie realizowany projekt FERC.02.03-IP.01-0030/25 „Ocalone dziedzictwo odkryte na nowo. Zabezpieczenie, opracowanie i digitalizacja zbiorów Biblioteki Kórnickiej wpisanych na listy UNESCO oraz kontynuacja procesu cyfryzacji najcenniejszych kolekcji z zasobu”. Projekt obejmuje konserwację, zabezpieczenie, opracowanie oraz digitalizację najcenniejszych obiektów znajdujących się w zasobie Biblioteki.

Do najważniejszych osiągnięć PAN Biblioteki Kórnickiej należy zachowanie bezcennych kolekcji o znaczeniu narodowym i światowym, rozwój badań naukowych nad historią i kulturą Polski, działalność wydawnicza, a także szeroka popularyzacja dziedzictwa kulturowego poprzez wystawy, konferencje i wydarzenia edukacyjne. Szczególnym wyróżnieniem jest wpis części zbiorów Biblioteki na listę programu UNESCO „Pamięć Świata”.

W 2026 r. PAN Biblioteka Kórnicka obchodzi jubileusz 200-lecia swojego istnienia, połączony z jubileuszem 600-lecia Zamku w Kórniku. Rocznice te podkreślają znaczenie Biblioteki jako instytucji naukowej i kulturowej o wyjątkowej roli w ochronie oraz upowszechnianiu polskiego dziedzictwa narodowego.

7. Posiadane odznaczenia i wyróżnienia (odznaki honorowe, organizacyjne, okolicznościowe, nagrody itp.) – nazwa, rok nadania

- Zamek w Kórniku – wpis do rejestru zabytków pod numerem 2422/A, decyzja z dnia 12 marca 1930 r.
- Zespół zamkowy w Kórniku, obejmujący zamek, most, park, dziedziniec, oficyny pałacowe oraz zabudowania folwarczne i historyczny zespół Prowentu – wpis do rejestru zabytków pod numerem 116/A, decyzja z dnia 1 czerwca 1968 r.
- Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski dla PAN Biblioteki Kórnickiej – 21 lipca 1978 r.
- Dyplom za wybitne osiągnięcia w dziele umacniania patriotycznej więzi Polonii z Macierzą od Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” – 24 października 1985 r.
- „Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli” – Pomnik Historii ustanowiony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 143, poz. 836).

- Akta i biblioteka Braci Czeskich z XVI–XIX w. – wpis na Światową Listę Programu UNESCO „Pamięć Świata” w 2015 r.; zbiory przechowywane m.in. w PAN Bibliotece Kórnickiej.
- Zbiór dokumentów dotyczących procesu o Morskie Oko – wpis na Polską Listę Krajową Programu UNESCO „Pamięć Świata” w 2016 r.; zbiory przechowywane w PAN Bibliotece Kórnickiej.

8. Uzasadnienie wniosku (wskazanie szczególnych zasług na rzecz rozwoju województwa wielkopolskiego)

PAN Biblioteka Kórnicka od blisko 200 lat stanowi jeden z najważniejszych ośrodków naukowych, bibliotecznych i kulturalnych Wielkopolski, odgrywając szczególną rolę w ochronie, zachowaniu i upowszechnianiu dziedzictwa historycznego regionu oraz całego kraju. Instytucja nierozzerwalnie związana jest z historią Kórniku i Wielkopolski, a jej działalność od pokoleń wpływa na rozwój nauki, kultury i edukacji w regionie.

Biblioteka Kórnicka od dziesięcioleci należy do najważniejszych instytucji kultury i nauki Wielkopolski, współtworząc historyczną i kulturową tożsamość regionu oraz promując jego dziedzictwo w kraju i za granicą.

Szczególne zasługi Biblioteki dla województwa wielkopolskiego wynikają z zachowania i udostępniania bezcennych zbiorów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych, obejmujących m.in. rękopisy, starodruki, archiwa rodowe, kartografię, fotografie oraz muzealia o wyjątkowej wartości historycznej i kulturowej. Dzięki działalności Biblioteki Wielkopolska pozostaje jednym z najważniejszych centrów badań nad historią Polski, historią kultury oraz dziejami piśmiennictwa.

Wyjątkowe znaczenie dla regionu ma także historyczna siedziba Biblioteki – Zamek w Kórniku, którego historia liczy 600 lat. Obiekt ten, wraz z zespołem zamkowo-parkowym, należy do najcenniejszych zabytków Wielkopolski i stanowi ważny element tożsamości kulturowej regionu. Dzięki wieloletnim działaniom konserwatorskim, remontowym i organizacyjnym PAN Biblioteka Kórnicka skutecznie chroni i udostępnia ten unikatowy zabytek kolejnym pokoleniom mieszkańców regionu oraz turystów z kraju i zagranicy. Szczególną wartość stanowi fakt, że zarówno Zamek, jak i przechowywane w nim kolekcje przetrwały II wojnę światową bez zasadniczych zniszczeń, dzięki czemu do dziś zachowały autentyczny charakter i historyczną ciągłość.

Biblioteka odgrywa również istotną rolę w promocji Wielkopolski poprzez działalność naukową, wydawniczą, wystawienniczą i edukacyjną. Organizowane przez nią konferencje naukowe, wystawy, wydarzenia jubileuszowe oraz projekty popularyzujące dziedzictwo kulturowe przyczyniają się do budowania pozytywnego wizerunku regionu jako miejsca o wyjątkowym znaczeniu historycznym i kulturowym. Instytucja współpracuje z licznymi jednostkami naukowymi, samorządowymi i kulturalnymi w Wielkopolsce, aktywnie uczestnicząc w życiu społecznym i kulturalnym regionu.

W ostatnich latach PAN Biblioteka Kórnicka realizuje nowoczesne projekty związane z digitalizacją i ochroną dziedzictwa kulturowego, w tym projekt „Ocalone dziedzictwo odkryte na nowo. Zabezpieczenie, opracowanie i digitalizacja zbiorów Biblioteki Kórnickiej wpisanych na listy UNESCO oraz kontynuacja procesu cyfryzacji najcenniejszych kolekcji z zasobu”, finansowany z programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy. Działania te zwiększają dostępność wielkopolskiego dziedzictwa kulturowego dla odbiorców w Polsce i na świecie, wzmacniając rangę województwa wielkopolskiego jako ważnego ośrodka nauki i kultury.

Potwierdzeniem wyjątkowego znaczenia PAN Biblioteki Kórnickiej dla dziedzictwa narodowego i regionalnego są m.in. wpisy części zbiorów na listy programu UNESCO „Pamięć Świata”, uznanie zespołu zamkowo-parkowego w Kórniku za Pomnik Historii oraz wieloletnia działalność na rzecz ochrony i popularyzacji polskiego dziedzictwa kulturowego.

Rok jubileuszu 200-lecia PAN Biblioteki Kórnickiej oraz 600-lecia Zamku w Kórniku stanowi szczególnie właściwy moment do uhonorowania instytucji odznaką „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”.

9. Jednostka organizacyjna sporządzająca wniosek (nazwa jednostki, adres, telefon)

Rada Miasta i Gminy Kórnik, ul. Rynek 1, 62-035 Kórnik, 618170411

Rada Miasta i Gminy Kórnik
ul. Rynek 1
62-035 Kórnik

Przewodnicząca
Rady Miasta i Gminy Kórnik
Anna Maria Andrzejewska

Kórnik, 27 maja 2026 roku

10. Opinia Kapituły

Poznań, dnia.....

UZASADNIENIE
do uchwały nr XXV/371/2026
Rady Miasta i Gminy Kórnik
z dnia 27 maja 2026 r.

w sprawie wystąpienia do Zarządu Województwa Wielkopolskiego o nadanie Bibliotece Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk odznaki honorowej „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”

Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXX/469/2000 z dnia 18 grudnia 2000 r. ustanowił „Odznakę honorową za zasługi dla województwa wielkopolskiego” nadawaną za wybitne zasługi na rzecz województwa wielkopolskiego. W roku 2026 świętujemy Rok Kórnickiego Dziedzictwa, którego elementem jest jubileusz 200-lecia istnienia Biblioteki Kórnickiej. Biorąc pod uwagę całokształt działalności tej wielce zasłużonej dla kultury polskiej i europejskiej placówki jest to stosowna okoliczność, aby wystąpić o przyznanie na rzecz PAN Biblioteki Kórnickiej odznaki honorowej za zasługi dla województwa wielkopolskiego. Wskazanie szczególnych zasług tej instytucji dla województwa wielkopolskiego znajduje się w uzasadnieniu wniosku do Zarządu Województwa Wielkopolskiego, stanowiącego załącznik do uchwały.

Zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 2 Regulaminu przyznawania odznaki honorowej „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XXX/469/2000 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, podmiotem uprawnionym do wystąpienia z wnioskiem o nadanie odznaki jest Rada Miasta i Gminy Kórnik jako organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Stąd też podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Przewodnicząca Rady Miasta i Gminy Kórnik

Anna Maria Andrzejewska